

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
1. Датум и орган који је именовео комисију На седници Наставно–научног већа Правног факултета за привреду и правосуђе, Универзитета Привредне академије у Новом Саду, 09.07.2013. године донета је Одлука о именовању комисије :
2. Састав комисије са знаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен: 1) Проф. др Милорад Бејатовић, редовни професор, привредноправна и међународноправна, Правни факултет за привреду и правосуђе – ментор 2) Проф. др Ненад Аврамовић, редовни, привредноправна и међународноправна, Правни факултет за привреду и правосуђе-председник комисије 3) проф. др Љубо Пејановић, редовни професор, привредноправна, Факултет за правне и пословне студије из Новог Сада - члан комисије
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
1. Име, име једног родитеља, презиме: Весна, Радисав Рајаковић 2. Датум рођења, општина, Република: 25.04.1965.године 3. Датум одбране , место и назив магистарске тезе : 4. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука – Финансијско право 5. Радно искуство
III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:
<p style="text-align: center;">“ ДОБРОВОЉНО ПЕНЗИЈСКО ОСИГУРАЊЕ И ДОБРОВОЉНИ ПЕНЗИЈСКИ ФОНДОВИ”</p>

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Навести кратак садржај са назнаком броја страна поглавља, слика, шема, графикана и сл.

1. UVOD.....	5
1.1. Uvodna razmatranja.....	6
1.2. Predmet istraživanja.....	8
1.3. Ciljevi i zadaci istraživanja.....	10
1.4. Naučna i društvena opravdanost istraživanja.....	11
1.5. Metode naučnog istraživanja.....	13
2. DOBROVOLJNI PEZNIJSKI FOND.....	14
2.1. Osnovna obeležja dobrovoljnog penzijskog fonda.....	15
2.2. Osnivanje i naziv fonda.....	18
2.3. Prospekt.....	23
2.4. Marketing aktivnosti dobrovoljnog penzijskog fonda.....	29
2.5. Imovina fonda.....	31
2.5.1. Neto vrednost imovine penzijskog fonda.....	34
2.5.2. Investicione jedinice.....	38
2.5.3. Investiciona načela i investiciona politika.....	42
2.5.4. Ulaganje imovine dobrovoljnih penzijskih fondova.....	46
2.5.5. Ograničenja ulaganja.....	54
2.6. Članstvo u penzijskom fondu.....	59
2.6.1. Ugovor o pristupanju penzijskom fondu.....	62
2.6.2. Obveznik uplate.....	65
2.6.3. Individualni račun člana fonda.....	66
2.6.4. Penzijski planovi.....	74
2.7. Povlačenje i raspolaganje akumuliranim sredstvima.....	77
2.8. Prestanak društva za upravljanje penzijskim fondom.....	86
3. DRUŠTVO ZA UPRAVLJANJE PENZIJSKIM FONDOM.....	93
3.1. Osnovna obeležja društva za upravljanje penzijskim fondom.....	94
3.2. Pravna forma društva za upravljanje penzijskim fondom.....	95
3.3. Delatnost društva za upravljanje penzijskim fondom.....	98
3.4. Osnovni kapital društva za upravljanje penzijskim fondom.....	102
3.5. Saglasnost odnosno dozvola za rada.....	106
3.6. Organi društva za upravljanje penzijskim fondom.....	116
3.6.1. Pravni akti društva za upravljanje penzijskim fondom.....	125
3.7. Odgovornost društva za upravljanje penzijskim fondom.....	133
4. KASTODI BANKA.....	148
4.1. Osnovna uloga kastodi banke.....	149
4.2. Pravni odnos kastodi banke i društva za upravljanje dobrovoljnim penzijskim fondom.....	152
4.3. Pružanje usluga kastodi banke.....	159
5. NADZORNA ULOGA NBS.....	166
5.1. Nadležnost NBS u pogledu nadzora sektora dobrovoljnog	

penzijskog osiguranja.....	167
5.2. Karakter i mere nadzora NBS.....	171
5.3. Kaznena politika.....	176
6. ULOGA I ZNAČAJ PRIVATNIH PENZIJSKI FONDOVA.....	180
6.1. Uloga i značaj privatnih penzijskih fondova u kontekstu ostvarivanja socijalne zaštite.....	181
6.2. Izazovi u pogledu penzijskog sistema osiguranja.....	187
7. ZAKLJUČAK.....	193
8. LITERATURA.....	201

Докторска дисертација је написана на српском језику латиничним писмом. Приликом израде дисертације, кандидаткиња је употпуности испоштовала све техничке аспекте у вези са правилима која су прописана актима факултета, а која се односе на захтеве у вези са израдом докторске дисертације. Докторска дисертација је написана на 201 страни, и са тог аспекта задовољава критеријуме који су прописани. Докторска дисертација је структурално подељена на седам делова, укључујући уводна разматрања и закључак као обавезне делове сваког научног рада. С обзиром на предмет истраживања, као и циљеве односно задатке истраживања, кандидаткиња се није служила табелама, графиконима и осталим видовима илустровања различитих података. Ово је последица чињенице да је методолошки приступ рада на дисертацији базиран на нормативној анализи предмета истраживања.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Квалитет једног научног рада, посебно докторске дисертације огледа се у чињеници колико је изабрана тема рада пре свега савремена и актуелана и какав квалитет истраживања односно информација је кандидат у свом раду изложио. Питање актуелности теме је увек од значаја нарочито на пољу друштвених наука. Предмет истраживања докторске дисертације представља добровољно пензијско осигурање односно добровољни пензијски фондови. Иако у виду улогу и значај пензијског осигурања, не само данас већ значај истог који ће тек у будућности представљати једно од најзначајнијих друштвених питања, сматрамо да је актуелност теме крајње очигледна, нарочито ако сагледамо временски контекст рада на истој (у погледу реформе обавезног пензијско-инвалидског осигурања). Процес реформе државног пензијског фонда, односно реформе пензијског система уопште, није могуће без адекватне и шире улоге приватних пензијских фондова. Стога је изабрана тема кандидаткиње асполутно времену актуелна, нарочито када сагледамо да је методолошки приступ базиран на нормативној анализи предмета истраживања, што свакако до сада није било у посебном фокусу шире научне јавности у Р. Србији. Изабрана тема кандидата, је као што је предходно речено свакако веома актуелна. Са друге стране, сваки научни рад који претендује да буде аутентичан, квалитетан и научно прихваћен мора да представља резултат научног истраживања по питањима од значаја за аутора рада. Можемо констатовати да квалитет научног рада, се поред чињеница да је резултат једног процеса који је умногоме специфичан и сложен, може се мерити у контексту више значајних делова рада који имају и појединачну вредност у односу на целокупан рад. Заправо ово значи да ти делови научног рада одскачу по вредности или су од круцијалног значаја за сам рад. У том случају посебна пажња се поклања анализи таквих сегмената рада. Уколико анализирамо овај рад у том контексту, као део који се да издвојити по својој важности али и по начину приказа података релевантних за предмет рада онда можемо издвојити део научног рада под називом

„Улога и значај приватних пензијских фондова“. По мишљењу комисије, овај сегмент рада завређује посебну пажњу у односу на остале делове рада. Генерални приступ истраживању је био усмерен ка нормативној анализи предмета истраживања, што по нама представља и логичну последицу чињенице да је докторска дисертација пријављена на Правном факултету. Међутим, предмет истраживања докторске дисертације је мултидисциплинаран, и може се посматрати како са становишта правне науке, тако и са становишта економске, социјолошке, и других друштвених наука. Имајући то у виду, сасвим је разумљиво да већи део рада је управо базиран на методолошком приступу истраживања које је присутно у праву као друштвеној науци. Ипак, сматрамо за позитивним да је један сегмент рада који смо и изабрали имао за циљ да укаже на економско-социјолошке аспекте пензијског осигурања, односно добровољног пензијског осигурања, његове друштвено економске улоге, са одређеним аспектима проблема демографског карактера. Овај мултидисциплинаран приступ је веома интересантан, јер већи део правног аспекта регулисања добровољних пензијских фондова захтева шире сагледавање друштвено-економских аспеката. Овај део рада је структурално подељен на два сегмента и то: *улога и значај приватних пензијских фондова у контексту остваривања социјалне заштите*; и *изазови у погледу пензијског система осигурања*. Оба дела овог сегмента рада су веома значајна, пружају веома интересанта запажања кандидаткиње, и уопштено говорећи, кроз цео овај сегмент рада може се приметити један приступ истраживању односно самом писању дисертације који је умногоме обогаћен субјективним ставовима кандидаткиње, која се није либила да их слободно изнесе и да теоријске и емпиријске податке које је користила као изворе адекватно анализира, критикује и даје своје виђење и предлоге у вези са одређеним питањима. Овај приступ је веома позитиван, јер је сегмент рада који је издвојен углавном базиран на иностраним изворима података (литератури), па стога је јако важно да кандидаткиња успела да ове податке повеже у контекст система добровољног пензијског осигурања у Р. Србији, чиме је на један квалитетан начин имплементирала на научној основи стечена инострана искуства са већ постојећим у Р. Србији, и извела одређене пројекције, као и конкретне предлоге који би могли се узети у разматрање, не само научне јавности већ и креатора политике пензијског система и његове реформе. Посебно истичемо први сегмент рада који је веома повезан са предметом истраживања, и углавном је фокусиран на искуствима других земаља у погледу улоге и значаја добровољних пензијских фондова, као и већ одређеним резултатима који показују одређене позитивне и негативне аспекте одређених решења која су у предходним деценијама усвојена у одређеним земљама (кандидаткиња је одлучила да као примере реформе пензијског система који обухвата и укључивање добровољних пензијских фондова, обухвати искуства Мађарске и Пољске, што по мишљењу комисије представља савршени избор у контексту сличности и полазних позиција ових земаља са садашњом позицијом Р. Србије). Искуства и подаци који су наведени у овом делу рада свакако ће бити од користи креаторима политике, јер дефинитвно указују на одређена и позитивна и негативна искуства у контексту улоге и значаја добровољних пензијских фондова. Свакако да у овом делу извештаја не можемо да пренесемо већи део података који су наведени у овом делу рада, али сматрамо да на основу анализе целокупног рада овај сегмент истог је свакако веома занимљив, са конкретним емпиријским подацима, и што је можда и најважније са јасним и недвосмисленим ставовима саме кандидаткиње, што и треба и мора да буде део докторске дисертације као оригиналног научног дела.

VI ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Коначни закључци односно резултати истраживања једног научног рада, посебно

докторске дисертације, треба да резултирају целокупним сазнањима до којих је кандидат дошао приликом истраживања и писања овог рада. Суштина закључка докторске дисертације се огледа у потреби да кандидат на један недвосмислен и јасан начин да одговоре на сва она питања која су предходно од стране истог постављена у виду хипотезе самог рада као и његовог циља. Са тим у вези је и свакако сам циљ и предмет рада, који су узрочно повезани са закључком који на крају рада следи. Уколико анализирамо закључна разматрања кандидата која су сублимирана осам страна, можемо у контексту потреба овог извештаја апострофирати она која су по мишљењу Комисији и назначајнија. У првом делу закључка наводи се да улога и значај добровољног пензијског осигурања у друштву је свакако имала несумљив утицај на одабир предмета истраживања ове докторске дисертације. Круцијално економско али и социолошко питање данас јесте питање остваривања права на социјалну сигурност појединца у оквиру једног друштва односно државе. Управо се истиче да више него икада комплексност остваривања прокламованих циљева социјалне политике су угрожен процесима глобализације, утицајем светске економске кризе, као и низом демографских изазова, и процесима демократизације у свету. У последњем сегменту рада који је предходио закључку је управо ово и назначено. Циљ овог дела рада је био да се увиди значај комплексности питања социјалног осигурања, и у овом делу истраживања смо закључили да социјално осигурање јуче, данас и сутра не може бити на истом нивоу у погледу пружања социјалне заштите појединцу унутар једног друштва. Један од закључака до којих се дошло је да на основу релевантих научних и стручних извора свака држава данас, без обзира на њен економски положај и развијеност привреде, мора да ограничава вишедеценијска права која су била гарантована предходним генерацијама. Несумљиво је да предходно донешена права појединаца на све аспекте социјалне заштите која су утемељена након Другог светског рата се морају ревидирати, јер су била базирана на економским и другим критеријумима који данас не могу бити узети као меродавни. Златно доба високог степена социјалне заштите који је највише остварен на европском континенту нема више економског утемељена, јер је једноставно финансијски неиздржив. Стога је закључено да се опсег социјалне заштите мора ревидирати и ограничити, да се права једном гарантована морају изменити и бити заснована на јасним економским односно финансијским могућностима једне државе. Посебно се истиче да су у специфично тешком положају бивше државе комунистичког блока (међу којима је и Р. Србија) у којима су појединци уживали висок степен социјалне заштите, повољну пензијску политику која је била заснована на релативно ниским критеријумима за остваривање исте. Увођење добровољног пензијског осигурања као другог стуба пензијског система је један од начина да се реши ово питање. У даљем делу закључка наводи се да државе које су већ након деведесетих реформисале своје пензијске системе (пример Пољске и Мађарске) већ сада наилазе на међугенерациске проблеме одрживости овог система, јер је уочено да је дошло само до измене субјеката који гарантују примања након оствареног радног века појединца (терет осигурања је прешао једним делом са државе на добровољне пензијске фондове, што представља само пуку алокацију средстава који потичу од истог субјекта – физичког лица које је радно способно и које остварује доходак). Стога је овај пример и један од показатеља који треба бити узет у обзир од стране креатора наше реформе пензијске политике. Свакако да доношење новог закона и решења која су у њему инкорпорирани (највише мислимо на подизање опште старосне границе за одлазак у пензију) се могу сматрати реформским, али и да улога и значај добровољног пензијског осигурања мора бити већа.

Кандидаткиња даље наводи да добровољно пензијско осигурање мора бити један од стубова развоја система осигурања након завршеног радног века појединца. Оно што је у раду закључено је да постоје одређени предуслови да би оно се могло развијати на правилним основама, и представљати супситут или допуну обавезног пензијског

осигурања. Идеја аутора ове дисертације била је да се овом питању да одређена научна пажња. Наиме, иако постоји релативно велик број научних радова у контексту предмета истраживања дисертације, постоји реално одсуство сагледавања овог проблема са становишта правне науке. Ово је последица једне мултидисциплинарне природе изабране проблематике, који се углавном посматра са становишта економског, социолошког, финансијског и другог аспекта. Ретко се овом питању давала пажња у погледу сагледавања истог на концепту који је базиран на правној анализи ове проблематике. Стога основни циљ овог научног рада је био да сагледа квалитет позитивноправних прописа Р. Србије, да детерминише основне правне институте датог предмета истраживања, и да кроз нормативни аспект изврши анализу постојеће нормативе и да пружи конкретне сугестије односно предлоге, и одређене обсервације у погледу отклањања одређених недостатака. Управо зато по нама ова дисертација има оригинални научни допринос који је директно последица једног научног приступа који је великим делом базиран на субјективном прилазу у истраживању и писању дисертације, без излишних теоријских полемика са другим ауторима (јер постоји као што смо већ истакли одсуство научних радова).

У другом делу рада акценат истраживања био је усмерен на питања од значаја у вези са добровољним пензијским фондом. Сходно наслову ове главе сасвим јасна њена повезаност са насловом докторске дисертације, па је овај сегмент рада од изузетног значаја у погледу истраживања. У оквиру овог дела рада, правац истраживања је био усмерен ка нормативној анализи Закона о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима, којим је регулисана ова област. Истраживање је обухватило питања од значаја у вези са оснивањем фонда, макретиног активностима фонда, основним обележјима фонда, имовине и чланства у фонда, повлачење акумулираних средстава и престанак постојања фонда. Стога ћемо само издвојити најважније закључке до којих се дошли а који су повезани са овим сегментом рада. Са правне тачке гледишта добровољни пензијски фондови нису ништа друго него посебна врста инвестиционих фондова. Оно што по нама издваја ову врсту фондова од инвестиционих јесте нормативна регулатива која је знатно стриктнија односно обимнија. Наиме, доношењем Закона о добровољним пензијским фондовима и пензијским плановима из 2005. године, законодавац је први пут предвидео могућност оснивања добровољних пензијских фондова у Р. Србији. Закључак је да данас на тржишту послује шест добровољних пензијских фондова, који су у предходној години акумулирали 26.3 милијарде динара на рачунима који представљају имовину чланова фонда. Управо зато, правна регулатива је морала бити адекватно уређена, јер би последице правног неуређења или лошег уређења овог питања биле погубне по овај систем осигурања. Добровољно пензијско осигурање је део система пензијског осигурања у Р. Србији, и представља његов други стуб. Управо зато, чланови фонда истовремено на основу оствареног примања су обавези да поред доприноса за обавезно пензијско осигурање, уплаћују и доприносе за добровољно пензијско осигурање. Истиче се да сигурност и стабилност добровољног пензијског фонда односно осигурања је управо проблематика која мора бити константно у нормативном фокусу законодавства. Зато је и нормативна уређеност овог питања искључиво регулисана Законом о добровољном пензијском осигурању и пензијским плановима, и подзаконским актима које доноси Народна банка Србије. Даље се наводи да је интенција законодавца била да материју која регулише ово питање оквирно уреди поменутиим законом, а да целокупну нормативну надлежност нижег нивоа пребаци у надлежност Народне банке Србије. Кандидаткиња сматра и истиче да да је ово решење позитивно, да је нормативна концентрација садржана у закону адекватно и потпуно регулисала ову материју, а да је Народна банка Србије својом нормативном улогом у довољној мери квалитетније и садржајније ову материју уредила. Овај вид нормативног приступа регулисању поменуте материје адекватан, у складу са позитивном праксом већине земаља и актуелан тренутном тренутку. У раду је од

стране аутора исткануто да да је законодавац на један адекватан начин правно дефинисао добровољни пензијски фонд. Замерка у овом сегменту рада упућена законодавцу тиче се коришћења у оквиру појмовног одређивања добровољног пензијског фонда формулације „уплата пензијског доприноса“. Овај термин је по мишљењу кандидаткиње краће проблематичан с обзиром да се исти термин користи и приликом одређивања појма државног пензијског фонда, па исти може довести у забуну с обзиром да се међусобно не разликују, а у стварности постоје битне разлике. Даље се наводи да би законодавац морао да измени формулацију у овом делу дефинисања добровољног пензијског фонда, која би онда онда гласила на следећи начин: *добровољни пензијски фонд се организује ради прикупљања новчаних средстава уплатом добровољног пензијског доприноса од стране обвезника уплате и улагања тих средстава са циљем повећања вредности имовине фонда*. Такође, као још једна битна обсервација кандидакиње се односи донекле на дефиницију која пренаглашава циљ улагања новчаних средстава, а то је повећање вредности имовине. Кандакиња је мишљења да законодавац мора у оквиру законског описа односно дефинисања добровољног пензијског фонда прописати да исти постоје са *„са циљем осигурања новчаних средстава обвезника уплате и повећања вредности имовине“*. На овај начин би се нормативно направила јасна дистинкција између инвестиционих фондова и добровољних пензијских фондова, јер у реалности се они међусобно управо разликују у чињеници да је примарни задатак добровољног пензијског фонда односно друштва који управља истим осигурање имовине чланова фонда. На крају је и закључено да је законодавац предвидео веома строге услове у погледу ко може основати добровољни пензијски фонд, шта је свакако позитивно решења да о њиховом оснивању одлучује Народна банка Србије која и прописује ближе услове и процедуру.

Ово само представља један сиже закључка, и свакако је потребно сагледати и анализирати целокупни рад, па и закључак да би се употупности стекла јасна слика о научним квалитетима ове дисертације.

VII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Када је реч о оцени начина приказа и тумачења резултата истраживања с обзиром на структуру рада као и изабрану тему која је обрађена и на основу тумачења резултата рада, докторска дисертација представља представља заокружену целину која пружа одговоре на сва питања која су постављена у раду од стране кандидаткиње у контексту предмете и циља рада. Када је реч о литератури, констатује се да је коришћена адекватна литература која је од значаја за изабрану тему. Актуелност теме рада, савремена проблематика која обележава предмет истраживања дисертације су захтевали коришћење актуелних извора информација, нарочито у контексту нормативне регулативе односно нормативних извора регулисања предмета истраживања. Приликом истраживачког рада, кандидаткиња се служила признатим научним методатама које су адекватне изабраној проблематици рада (историјски, нормативни, упоредно-правни) . Ови истраживачки методи прикупљања података су адекватно примењени с обзиром на поље истраживања и на приступ раду и циљеве рада који су постављени од стране кандидаткиње.

VIII КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме

Увидом у предходно попуљену пријаву теме докторске дисертације, уочавамо да кандидаткиња уопште није одступила како од предмета, циља и основне хиптезе тако и од саме структуре рада. Литратура која је била наведена у пријави теме је и коришћена за израду докторске дисертације

2. Да ли дисертација садржи све битне елементе

Формални услови који се траже да би један овакав рад био уопште прихваћен као правно ваљаним су употпуности испуњени. Тиме констатујемо да ова докторска дисертација садржи све оне елементе који се захтевају за овакав научни рад.

3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци

Оригинални допринос дисертације науци се огледа у њеном предмету истраживања. С обзиром да предмет истраживања представљају добровљни пензијски фондови, научни допринос се огледа у чињеници да је методолошки приступ истраживању био базиран углавном на нормативном аспектима сагледавања овог проблема, што уистину представља изузетак у научним круговима, јер се овом питању углавном поклањала пажња научних кругова других друштвених наука. Са правном аспекта нема много радова на ову тему, па стога је и ова дисертација несумљиво оригинално научно дело кандидаткиње јер иста или слична у Р. Србији и не постоје.

<p>4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања</p> <p>Критичком анализом рада није могуће уочити било какве недостатке који би квалитативно могли утицати на сам рад. Овим се не истиче да рад нема неких мана, јер сваки рад па и овај то има, већ се истиче чињеница да су ти недостаци објективне природе и да немају квалитативног утицаја на сам научни рад нити на резултате истраживања.</p>
<p>IX ПРЕДЛОГ:</p>
<p>На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:</p>
<p>- да се докторска дисертација прихвати а кандидаткињи Весни Рајаковић одобри одбрана</p>

ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ :
Професор др Ненад Аврамовић председник комисије

Професор др Милорад Бејатовић ментор

Професор др Љубо Пејановић ментор

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење односно разлоге због којих не жели да потпише извештај.